

492126

I.ÉVF

1912 JANUÁR 21.

3. SZÁM.

VALÓTASZEG

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉS ÉS ADÓK: KÖNYV-ÉS NYOMDAI
 MUNKESZÜNETEK ÉS KIADÓHIVATAL
 SZÁMA

BÁNFFYHUNYADON

NYOM: DIAMANTSTEIN NÁNDOR KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

Erdély és a pesti közvélemény

Irta: SK.

II. CIKKELY.

Hogy földrajzilag mi Erdély és Magyarország viszonya, arról Cholnoky professzor úr világosította fel az ország műszaki embereit. Idézzük szavait:

„Méltóztattak említeni, hogy Erdély nem külön ország-rész. Természetes, hogy nem az. Azonban engedjék meg, hogy most mint geográfus mondjak valamit. Méltóztassék csak egy kissé megnézni Magyarország térképét. Magyarország két nagy medencéből áll. Az egyik a magyar medence, a másik az erdélyi medence és *akárhogy hadakozunk is az ellen, hogy Erdély nem különálló, ez a különállóságra való hajlandóság, az elkülönítésre való hajlandóság már a természet következtében megokolt* Méltóztassék csak néhány pillanattal figyelemmel meghallgatni. Skandináviában Svédország déli oldalán van egy kis félsziget. Ez mészkőből van. míg Svédország többi része gránitból. — És Svédországnak ez a kis része Dániához tartozott. Miért? Mert mészkőből van. Mert az életmód ugyanaz itt, mint Dániában. tehát politikailag is Dániához tartozott. Most már megváltoztak a viszonyok és a mezőgazdaság anynyira előhaladt, hogy ez a különbség nem számít. Vagy méltóztassék megnézni Angolország, Skócia és Írország különállását. Földrajzi alapon nyugszik ez és ha valahol a politikai határ állandó és tartós, annak mindig földrajzi, fizikai oka van. Ez a két medence együtt, az erdélyi és a magyar medence közös határral körülvett egységes terület. A legjobb fizikai-földrajzi egység egész Európában, Nagybritániát kivéve, amely még jobb fizikai hármasság, mert itt a három ország különállósága teljesen megvan. És mit látunk? Azt hogy ez a kettő a legrégebb alkotmányos állam egész Európában.“

„Ahol fizikai határ mutatkozik, ott bizonyos külön-

állóság, a határok szerepe fejlődik ki Magyarországnak területén és Erdély területén ennek a geográfiai különállásnak eredménye egyszer a politikai és történelmi különállás volt. De ez nem jelent most különállóságot, hanem csak külön életmódot, külön társadalmi és gazdasági centrálizálódást . . . Minálunk a határ kétségtelen és ez mindig ketté fogja választani országunkat bizonyos tekintetben, ami miatt az egyik centrum itt a másik pedig amott fog kifejlődni. *Fizikai földrajzi szempontból tehát Erdély különrésze országunknak.*

Hogy historiatlanul mi Erdély, azt röviden emlékeztetőbe idézzük mindazoknak, akiket illet, a következőkben.

Erdélyország a honfoglalás óta az 1848-ban kimondott Unióig, illetőleg annak 67-ben való érvényesüléséig mindig önálló életet élt. Az Árpádok alatt külön vajdaság, sokszor mellékirályság is (az ifjabb király sokszor Erdélyt kapja önálló hercegségül). Ügyeit tehát önállóan intézte már akkor is és későbbi, fejedelemségkorabeli alkotmányának, intézményeinek csiráit már az Árpádok alapozták a szászoknak, székelyeknek adományozott privilégiumaikkal.

A mohácsi veszedelem sirba dönti a magyar imperiumot. Magyarország középső része török uralom alá kerül, nyugati része és Felsőmagyarország a Habsburgok kegyelmére bizza magát: *csak Erdély marad meg nemzeti országnak, élén a küldözött, elhagyott utolsó nemzeti királyllyal: Szapolyai Jánossal*, az erdélyiek „jogos János király“-ával.

Azóta 200 esztendőn keresztül Erdély képviselte a magyarságot: Erdély tartotta, őrizte és harcolt a magyarság ideáljaiért csak azért — ezt jegyezze meg jól a „magyarországi“ közvélemény — csakis azért, hogy dolgvégezetten visszaadhassa Magyarországnak azt, amit „Magyarország dobott el magától a mohácsi veszedelem után: a magyarság, a nemzeti eszme, a magyar imperium képviselétét.

Hogy Erdély a nehéz századokban miképpen oldotta meg önként magára vállalt feladatát, azt illik tudnia mindenkinek. A Bocskayak, Bethlenek, Rákócziak zászlóikra iratták: „Istenért és Szabadságért“ és ezeket a lobo-

gokat Erdély hétszilvafás nemesei, kópiás székelyei, lándzsás szászai Bécsig, Nikolsburgig és Lincig vitték diadalra — „Magyarország“-ért. Nem magukért bizony!

És hogy 48-ban az Uniót minden ellenszolgálat követelés, különös kivánságok, „erdélyi“ külön jussok kikötése nélkül mégis egyhanguan, egy szívvel lélekkel kimondották, magukat a pesti országgyűlés rendelkezéseinek szó nélkül alávetették, oláh, osztrák, orosz ellen az unióért mint egy ember talpra ugrottak, Magyarországgal együtt a közös szabadságharcban véreztek és végül a bukás után zugolódás nélkül türtek, — talán nehezebb sorsban is — hogy 67-ben újra csak kimondhassák az anyaországgal való Uniót: ezt is illik tudnia a közvéleménynek.

Már most vegyük szemügyre a mai állapotot.

Földrajzi fekvésünk ma is ugyanaz, mint 1000 esztendeje; magában zárt, egységes, magas fekvésű medence Erdély. Historiánk csak 50 esztendeje közös Magyarországgal, de néprajzi, gazdasági, közlekedési viszonyaink, nemzetiségi kérdésünk más, nem közös. De mások a tradícióink is. Mi még a külön Erdély apáinak fiai vagyunk. De ezenfelül *megánjogunk, bányajogunk* még mai napon is más, mint a „magyarországi.“ Tehát még a törvényekben, az *életben lévő törvényekben* is „Erdély“ vagyunk még. Ezt minden jogász tudja.

Azt nem tudjuk hát, hogy miért akkor a nagy szemrehányás amiatt, hogy mi „erdélyi-eknek tartjuk magunkat? De azért őszintén beszélünk, ha azt mondjuk, hogy mi régen elfelejtettük volna ami külön „erdélyi“-ségünket, ha „Magyarország“ nem járna el velünk *szemben* olyan módon, hogy folyton-folyvást eszünkbe kell jutnia ennek . . .

Egynehány példával szolgáltatok erre az „emlékeztetésre“ vonatkozólag, amelyekből megállapíthatjuk az előbb mondottaknak igaz voltát. Elmondom ezeket úgy, ahogyan én tudom és ahogyan azok minden erdélyi említer tudatában élnek ma.

1906-ban, tehát 6 esztendeje csak, temettük Rákóczi

és Thököli hamvait. A temetést, illetőleg az egész akció vezető bizottságban erdélyiek is voltak, akik megemlékezvén arról, hogy Thököli és Rákóczi erdélyi fejedelmek is voltak, azt *kérték*, hoznák őket Törökországból Erdélyen keresztül haza, hogy egykori alattvalóik utódai saját házájukban hajthassák meg lobogóikat egykori apáik fejedelmeinek holtteste előtt. Ne felejtjük, hogy Thököli és Rákóczi Erdély fejedelmei is voltak és éppen az adott szűrt nekik, mint szabadságharcosoknak.

De a bizottság elutasította ezt a javaslatot azzal az indokolással, hogyha tetszik az erdélyieknek, jöjjenek Pestre gyászolni és az orsovai, sokkal hosszabb utvonalon hozták a holttesteket haza Erdély elkerülésével, sőt a rehabilitáló törvénycikkből is szándékosan kihagyták a „fejedelem“ címet. Kommentár ehhez nem szükséges. 1908-ban Szádeczky Lajos dr. (jelenleg a kolozsvári egyetem profeszora) megtalálta Almakerekén I. Apaffy Mihály és Bornemissza Anna, valamint II. Apaffy Mihály és Beth'a Kata holttesteit.

Nagy örömmel jelentette ezt be — ha jól emlékszem — az Akadémiának és javasolta, csináljon egy ország temetést a régi fejedelmeknek.

Thaly Kálmán volt erre az első, aki odavágta azt: hogyan is gondolhat ilyet, Szádeczky? Mit törődik ő Erdély Fejedelmeinek poraival? Semmi köze hozzájuk! Szegény Thaly Kálmánt nem akarom ezzel bántani; ő csak hü közvetítője volt a „magyarországi“ közvéleménynek: mit törődünk mi erdélylyel? Semmi közünk hozzá!

Az Apaffyakat aztán eltemették (ideiglenesen csak) a Kolozsvári öreg farkasutcai templomba. A temetésen ott volt egynehány pap, Szádeczky Lajos és talán a Müemlékek Orsz. Bizottsága részéről is egy úr!

Mert „Magyarország“-nak a „mi“ fejedelmeink csak *müemlék*. Ezt jegyezzük meg magunknak.

A mezőségen megtalálták a meggyilkolt Barcsay Ákos fejedelem csontjait. Ma is ott nyugosznak még,

csak éppen egy keresztet szurtak feléje, hogy a helyét valamikor megtalálhassuk.

Kemény János fejedelem csontjai is még várnak a nemzeti temetésre.

De a gyulafehérvári sirboltban vannak Hunyadi Jánosnak, (a kormányzó öcscsénének) és Izabella királynénak, meg János Zsigmondnak hamvai. És alig hihető — de igaz — hogy sirjaikhoz nem engedik be a szívében kegyelettel idezarándokolt magyart. Ugylátszik ezek rég csak nem is műemlékei „Magyarországnak,” hanem ott nyugvó magánembereknek *kell* tartanunk őket.

Dehát ami halottaink nem halottai-e az egész nemzetnek? Ugyhát ami nekünk szent az nem az egész nemzetnek is szent? Mert ha ez így volna, akkor az rettenetes kiábrándulás volna minden erdélyi magyarnak. És a tények azt mutatják, mégis.

Hát jól van! Erdély egyszer elfogja temetni a maga „külön“ fejedelmeit. De akkor azon a temetésen „Magyarország“ csak vendég lesz. És hamvaik fölé talán emléket is fog állítani, hatalmasat, gyönyörűt, de arra azt kell majd róni, hogy: „emelte fejedelmeinek sirja fölé Erdélyország . . .

Hátha „Magyarország“ nem akar közösséget vállalni a kegyeletben „Erdélylyel,” miért akart közösséget az „Erdély“ földjéből fakadó kincsben? Mondják, nem furcsa ez egy kicsit?

— Folytatjuk —

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal és Diamantstein
Nándor könyvnyomdája vesz fel

Egyszeri hirdetés árai egészoldal 9 korona
 fél oldal 5 „
 negyed oldal 3 „

Többszöri hirdetés megegyezés szerint.

Az a hegy ott, szemben velünk éppen a Talharu; ez itt a Peatra Calului. Ott messze pedig, a völgyhajlásból, szürkén, fátyolosan idelátszik a Vlegyásza, az öreg, kopasz Vlegyásza. A Talharu teteje kőszikla, oldala kecskének való, meredek mart, de az alja meszedékes és nyáron csupa bársonyos, fűszeres fű és mintha festve volna reá a sok tarka virág.

A Peatra csupa erdő: fekete fenyő aljától az oromig és azontul is ki tudja meddig. És ez a víz itt lenn a Rin Calului. Régen, amikor még sok volt errefele a magyar Székelyviz volt a neve; most Rin Calului csak.

Itt, ebben a völgyben az Uristenen kívül két nemzetég tusa-kodik erdővel, földdel, éggel és vízzel, emberekkel és állatokkal; a nagy, nehéz étellel: a Talharu oldalán a Varjuk, a Peatra tövében a Csákányok.

Fenn, magasán a hegyoldalban, a rét közepén van a Varjuk öreg boronaháza, mellette nagy csürök, pajták és kőkert körülötte. Lenn a patak mellett, szőke nyírfák alatt három udvarban és e malomban uralkodik a Csákány-nemzetség egy keskeny földszalagon, melyet az erdőtől harcoltak ki elporladt eleik és termőfölddé alakítottak.

(. . . De lám csak, szürkülődik a délután erőssen és a hó is pelyhezni kezd. Éccakára a szél is, az is alighanem feltámad és holnap fehér lesz a világ.

csak a fenyves marad fekete akkor is. . .)

. . . Régi história ez erőssen: olyan régi, hogy az elejére csak a fehérhaju emberek emlékeznek, de akkoriban nagy dolog volt.

Ugy volt, hogy régen a szomszédos hidegvölgyben, ott ahol most gőzfűrészes dolgozik, Prodán Jánosnak volt vízfűrésze. De máskülönbben is jómódu ember volt és mi onnan hoztunk deszkát, zsindelet, ha kellett.

Volt egy leánya is: Anna.

És két legény vetette magát a vízfűrészes leánya után: Varju az egyik, Csákány a másik.

Megtudta ezt öreg Varju Márton és egy öste, amikor a hodályból jöttek haza, azt mondta fiának:

— Az oláh leány után pedig ne futkoss.

— Mért, apám?

— Csak! Nem nekünk való! Oláh!

A Varjuk mindig ilyenek voltak. Nagy nemesek. És András mokány fiu volt, de az apjával nem kezdett ki effélékben. Hanem azóta sokat korcsomázott.

Ez tavaszon történt . . .

. . . . Ősz felé Csákány István, az öreg, amikor deszkáért járt, szóba hozta a fiát a vízfűrészesnél:

János, te! Neked leányod van, nekem fiam. Ügyes, derék a leányod, az én fiam se utolsó legény. Gondolkozhatnánk ezen.

És hazajött öreg Csákány István a deszkával.

A vízfűrészes, ugylátszik, gondolkozott, mert másnap szólott már leányának:

— Te, Annus, Csákány István megkért a fiának.

Megrántotta vállát a leány:

— Gondoltam, hogy itt láttam tennap.

— Aztán te mit szólsz hozzá?

Nem gondolkozott a leány.

— Semmit, apám, éppen semmit.

Megcsóválta fejét a vízfűrészes ember.

. . . Eljött a tél. Ilyenkor a környéken itt is, ott is összegyűlnek az emberek; az öregek nagyokat isznak, a fiatalok táncolnak, ha cigány is akad,

Ilyen cigányos mulatságon kerültek össze ők hárman: a két fiu és a leány. És ott történt a dolog.

Amikor tánchoz kezdtek, Varju András még nem volt ott; pedig akkor ott kellett volna lennie.

. . . Azt mondják a régiek, hogy szép leány volt a vízfűrészesé: sugár és erős, mint a fenyő és feketeszemű. Az anyja magyar asszony volt Monostorról. De én leánykorában nem ösmertem. . .)

Anna táncolt és — vigyázta az ajtót. Akivel éppen táncolt: a

legény hiába beszélt hozzá; csak bologatott, vagy rázta fejét, de nem igen felelt. Csak nézte az ajtót.

Aztán új tánc jött és új legény. Avval is csak úgy; de már haragosan vigyázta az ajtót Anna.

Azt mondja a legény:

— Te! Anna! kitvársz olyan erősen?

— Senkit!

— Na — na! — mert beszéltek akkor már egyet-s mást a völgyi emberek.

. . . Tíz óra múlt, mikor Varju András belépet az ajtón. Orcája piros, nézése zavaros és Annát akkor éppen Csákány István táncoltatta. Megállott a legény az ajtóban, széjjelnézett és mégveresebb lett. De várt. Várt egy fordulót, két fordulót; s a tánc nem akart végett érni.

Hát csak odamegy akkor hozzájuk és reáteszi kezét az Anna vállára: — Egy cseppet lassúdj — mondotta.

(Nagy, hatalmas szálember volt Varju András és Csákány István inkább kicsi.) Megállottak.

— Egy szóra, Annus!

De haragosan szólott a leány:

— Mondja hát egyszerre!

Várt egy szikrát a legény, mintha gondolkozna. De aztán csak megmondta!

— Hadd abba Annus! Evvel! Egy fordulóra velem gyere most!

Hallotta a másik, de nem eresztette el a leány derekát Csak állott. A leány is. A szája nyitva.

Varju András összehuzta szemöldökét és reászólt a fiura:

— Hallottad Pista! Táncolni akarok!

(Mondottam, hogy ez a Varju András nagy mokány legény volt.)

Csendesen szólt Csákány István:

— Várj sorodra. András,

De kiabált már a másik:

— Ereszd kutya! Most én vagyok soros!

És elrántotta a leányt . . .

— Részeg! Eresszen el. Nem akarok — sikoltzott és elsírta magát.

. . . Körül az emberek felfigyeltek és megállott a tánc is. A kis legény még csak állott; de orcája, mint a fa!

Varju András pedig magához szoritotta a leányt.

Az emberek kacagták; Anna arra biboros lett és hiába erőlködött, hogy szabaduljon.

— Segitsen hát, Pista! — kiáltotta végre.

És erre a szóra, mint a sebes farkas ugrott a kis legény a mahomed emberre. Jobb öklét felemelte, balkézével a torkának és kiabált: — Bitang te! Részeg bitang!

Varju András csak a lábát emelte fel és úgy rugta hasba a

kis legényt, hogy az hanyatt zuhant a ház földjére, mielőtt üthetett volna. Aztán felkacagott (gorombán, mint a lónyerítés). És oda lökte a leányt a földön fetrengőre.

— Erigyj hát! Segítsetek egymásnak. Parasztnak oláh való!

Aztán elment . . .

. . . Így történt, hogy a vizifürészes leánya a Csákány István felesége lett.

Egy fiuk született és azt nagyapja után Jánosnak keresztelték.

. . . Esztendőre talán, de tavaszkor volt, hogy Varju András szólott az apjának:

— Édes apám, megkérhetné nekem a Hadnagy Ferenc leányát.

Öreg Varju Márton elcsodálkozott:

— Na — na!

De később hozzátette:

— Így jó lesz, András! Ezt okosan gondoltad.

(. . . Hadnagy Ferencnek 100 holdja volt a Kalota mellett és Erzsije egyetlen gyermek. Hitvány kis szőke fehérnép; de régi nagynemesek.)

Csendesen felelte a fiu:

— Haj, be nem jól van ez így, apám. Sehogy se lesz ebből jó . . . De már ugysis mindegy.

És feleségül vette Hadnagy Erzsit és leánya is született tőle: Ilon.

. . . És csendben telt el öt esztendő. Varjuk és Csákányok tusakodtak erdővel, földdel, vízzel és éggel, emberekkel és állatokkal, a nagy nehéz étellel tovább, mint eddig is sok száz esztendeje már . . .

Egy télen aztán megtörtént. Kinn az erdőn, amikor a fenyőt döntötték.

Hogy ifju Varju Andrást halva hozták az erdőről haza.

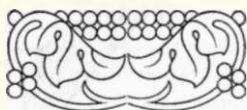
(. . . Emlékszem jól. Hullott a hó három napig szakadatlanul, azután jött olyan fagy, hogy durrantak széjjel a fák. Vágtunk mi is akkor ott fenn a havason és hozták le szánkával a szállát.

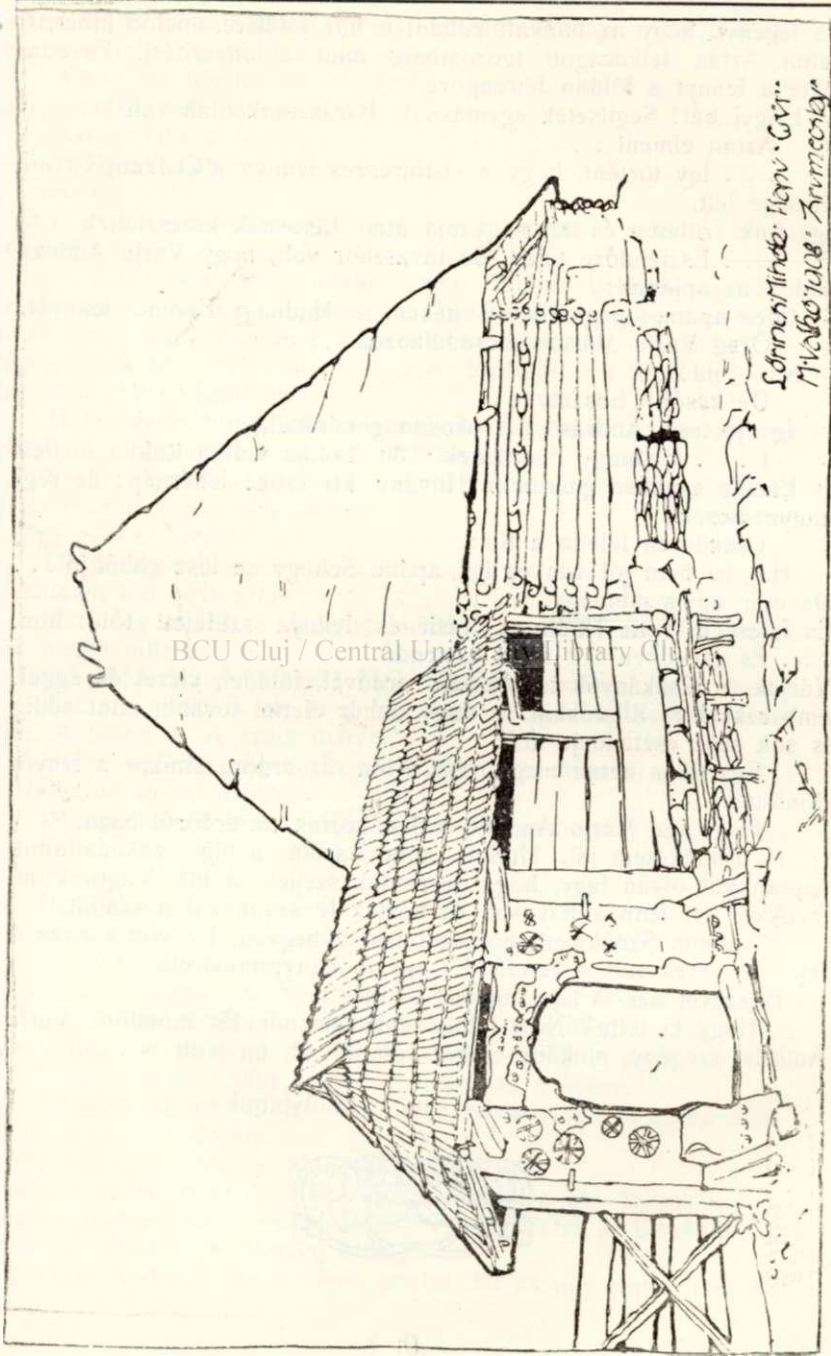
Láttam. Szánkával hozták lefelé a hegyen. Be volt borítva a feje, de véres volt a kendő. És egy mokány mondotta:

— Fejszével azt. A fejét éppen! . . .)

Hogy ki tette? Nem látott senki semmit. És mondom, Varju András, szegény, mokány ember volt, kivált, ha ivott is . . .)

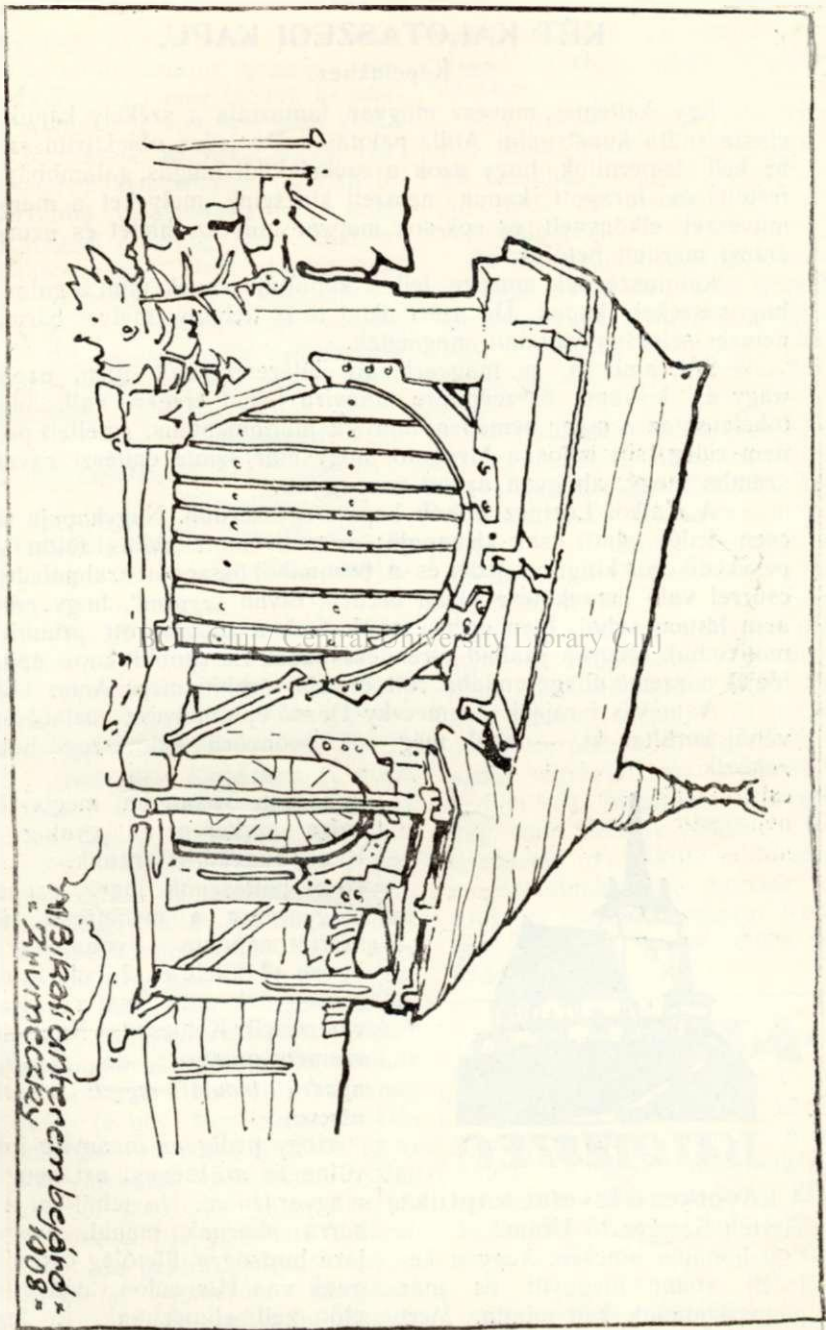
— Folytatjuk —

Sohnes Minder Herr. C. v. v.
M. v. 1818 - 1819

BCU Cluj / Central University Library

KÉT KALOTASZEGI KAPU.

— Képeinkhez. —

Egy kellemes művész magyar fantáziája a székely kapukból vissza tudta konstruálni Atilla palotáját. De teljes objektivitással is be kell ismernünk, hogy azok a székelyföldi magas, galambbugos, festett és faragott kapuk nemzeti kincseink, melyeket a magyar művészet elkönyvelt és sok-sok magyar művész ihletet és nemzeti érzést merített belőlük.

Kalotaszegnek annyira fejlett kapui nincsenek, mint a galambbugos székely kapuk. De azért akad itt is néhány, melyet bármely nemzet szívesen vállalna magáénak.

Sőt, ami pl. a magyarbikali cinterembejárót illeti, azon a nagy és kiskapu összeépítése annyira fejlett érzékre vall, olyan tökéletes az a maga nemében, annyira munomentális, emellett pedig nem rideg, sőt bájosan hívogató, hogy már szinte építési ravasz-számba megy, ahogyan az ott van együtt.

A Valkói Lőrincz Mihók kapuja egyszerűbb. Nagykapuja nincsen fedél alatt, csak kiskapuja; de a nyomott nyílás fölött terpeszkedő erős kiugrású fedél és a boronából összenőtt szalmafedeles csűrrel való összekötése olyan eredeti, olyan „egyéni”, hogy párját nem láttam sehol. Igen érdekesen hatnak a zábéra rótt primitívus motivomuk teljesen szabad elrendezésükkal. Ez utóbbi kapu építési idejét a szemődő'gerendába rótt évszám örökíti meg: Anno 1826.

A művészi rajzok Zrumezky Dezső építőművész vázlat könyvéből kerültek ki, — ahol még sok gyönyörű kalotaszegi holmi rejtőzik.

KALOTASZEG

A következő levelet kaptuk:

Tisztelt Szerkesztő Uram!

Egy hónapja nincsen, hogy a kelecei vonat megnyílt és már panaszkodnunk kell miatta. Mert

mihaszna vasut. ha mégis többnyire szekéren és gyalog kell Bánffyhunyadra járnunk.

Hogy panaszkodunk jogos, azt megmagyarázza a menetrend, mely szerint naponta 4 vonatunk van ugyan (2 kifelé és 2 befelé), mind a négynek van csatlakozása is valamelyik Kolozsvár - Nagyvárad személynvonathoz, de *Bánffyhunyadra induló reggeli vonatunk nincsen*

Hogy pedig ez mennyire fontos volna és szükséges, azt nem kell magyaráznom. Ha tehát mi a vásárra akarunk menni, avagy a járásbiróságra, illetőleg olyan dolgunk van Hunyadon, melyet dél előtt kell elintéznünk, (és legtöb

dolgunk ilyen) akkor újra csak régi módi szerint gyalog vagy szekéren kell megjárjunk az utat.

Abból a 4 vonatból elég volna 2 is nekünk, az egyik reggel Hunyad felé, a másik ebéd után kifelé. A többit megspórolhatná a máv.

Reggel állítólag azért nem indíthatnak Kelecezlől vonatot, mert ott nincsen viz és éjszakára a mozdony Bánffyhunyadon marad. De hát *egy kút miatt* kell nekünk gyalog járnunk. ez nem fér a fejünkbe!

tisztelettel:

Kalotaszentkirály 1912. jan. 15.

Egy előfizetője.

Helyreigazítás. Multkori számunkban téves információ alapján azt irtuk, hogy a Sátori-cég alkuszik gipszkőbányára Magyar-országban. A cég részéről nyert információk alapján közöljük most, hogy a Sátori-cég ott gipszkő iránt egyáltalában nem érdeklődött.

— **Színház Kidében.** A ki ezt olvassa, ne mosolyogjon, mert ez nem mese, de komoly és gyönyörű valóság. Egy falusi pap aki szereti az ő magyar népét, ime megcsinálta: Szindarabot irt, legényekből leányokból, akik nyáron kemény munkában törték testüket, színészeket, színésznőket nevelt, tanított; a tanító az énekkar betanításával segítette és a színház az iskola épület. Mult vasárnap pedig (e hó 14-én) színházi előadásban volt része Kidének és az odagyülekezett vendégeknek Eredeti darabot játszottak először, tehát premier is volt egyuttal A darab címe: *Az uzsorás*. Irója, színház-direktora, rendezője mindene: *Székely Miklós* ref. pap. Diszlet: egy — egy deszka; mint Schakespeare korában. Kosztümök: kidei

népviselet. Kar: a tanító, *Soós Árpád* vezetése alatt a falusi énekkar.

Nem került semmibe; de öröme volt benne mindenkinek: annak is, aki csinálta, azoknak is, akik eljátszották és azoknak is, akik végighalgatták.

És ha ragadós találna lenni ez a példa, akkor lesz még nagyobb haszna belőle még több magyarnak, a magyar kulturának, kára pedig legfeljebb a korcsomáknak lesz.

Az *Erdélyrészi Miniszteri Kirendeltség* is annyira fontosnak tartotta ezt a „paraszt-színházasdit“, hogy Marostorda-és Kolozsvar megyéből 4 — 4 tanítót küldött oda annak tanulmányozására és természetesen ott volt dr. Cséser Lajos is, a kolozs-vármegyei megbízott is, Kalotaszeg régi ösmérőse, aki mindenütt jelen van, ahol valami szép, jó és magyar dolog történik a vármegyében. Mi pedig végezetül azt kívánjuk, akadjon sok olyan derék magyar pap, mint Székely Miklós, a kidei tiszteletes ur; akkor talán mégis megszólalnak még egyszer újra azok az elnémult magyar harangok ebben a szerencsétlen, szép Erdélyországban. —

A-GAZDA.

A gazda. Kolozsvarott közéletmezési ankétot tartottak a mult héten. Az ankét tulajdonképpen panaszok felsorolásából állott: kevés és silány a kolozsvari piacra kerülő zöldség és tej.

Hogy mennyire fontos egy nagyvárosnak zöldséggel és tisztán kezelt elegendő tejjel való ellátása, arra intő példa a tavalyi

tejmizéria és részben az idei, szerencsésen elmúlt tifuszjárvány,

A város piacát elsősorban a a közeli vidékeknek kell könnyen romlandó élelmi cikkekkel ellátania; Kolozsvár vidéke alatt pedig legalább felerészben Kalotaszeget kell értenünk. Tehát Kalotaszeg gazdái hivatottak arra, hogy Kolozsvár közönségét, illetőleg a város piacát legalább felerészben zöldséggel és tejjel ellássák.

A haszon nyilvánvaló úgy Kolozsvárra, mint Kalotaszegre nézve: Kolozsvárott enyhül a piaci drágaság, a gazda pedig állandó és jól fizető piacot kap.

Nem most akarjuk ezt a magától értetődő dolgot kitalálni; egészséges és fejlettebb gazdasági viszonyok mellett ez már régen így volna. De Kalotaszegen alig láthatunk egy két okszerűen kezelt tejgazdaságot, ill. tehenészetet. Tejszövetkezetet pedig tudtommal még egy sincsen, Nagybani zöldségtermelésről, tyuk tenyésztésről még nem is álmodtunk.

Ezen a téren kell tanulnunk még sokat — a magunk hasznára.

A szövetkezeti eszme Kalotaszegen is hódít, de csak, mint hitelszövetkezet és kétesértékű fogyasztási szövetkezet, látjuk megtestesülve. Termelő — szövetkezet egy sincsen. Pedig igazi produktív értéket csak ez utóbbi termelhet.

Kalotaszegnek szerencsés helyzete van: két elsőrangú közeli piacca volna, ha kitudná használni: Kolozsvár és Nagyvárad, melyek kínálva — kínálják pénzüket a termelő gazdának *zöldségért, tejért, tojásért, majorságért,*

gyümölcsért. Mind olyan áru, melyet Kalotaszeg könnyen előállíthat nagy mennyiségben és könnyen, más, messzebbfekvő vidékeknél olcsóbban szállíthatna piacra. És mennyivel nagyobb hasznot produkálhatna így mint gabonával. Közvetett haszna pedig megvolna, abban, hogy intenzívebb gazdálkodása következtében földjének értéke megnövekednék, és állatállománya számban és *minőségben* javulna, ami szintén óriási érték, ill. vagyonnövekedést jelent.

Most tél van. Ideje a gondolkodásnak és csendes tervezgetésnek. Gondolkozzunk egy kissé csak.

A helyzet a következő: Két nagy, elsőrangú piac várja az árut, amit a föld népe kell, hogy hozzon. Magunk iránt való kötelességünk tehát, hogy ne várokoztassuk sokáig, különben máshol keres és fog is kapni kielégítést.

Szerkesztőiüzenetek

Érdeklődő, Kolozsvár. Munkatársainkat nem titköljük, de viszont nem is tudjuk őket megnevezni a legjobbakarattal sem. Mert munkatársunk mindenki, aki segíteni akar és tud minket célunk elérésében, hogy Kalotaszegnek és minden magyar embernek, aki magyar szépségekért és igazságokért lelkesedni tud, egy jó lapot adjunk. Tehát Ön is munkatársunk, ha ebben a munkában mellénk áll szíval és tettel. Küldje be írásait egészen bátran: igazságos kritikát fog tőlünk kapni.

K. I. dr. Kolozsvár. Mutatványszámokat elküldtük, de sajnos az 1.) számból már alig van példányunk. Köszönjük érdeklődését és legyen meggyőződve, hogy minél több előfizetőnk lesz, annál szebb és nagyobb lapot adunk. Hát csak gyűjtsön.

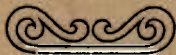
NYOMTATVÁNYOK,

IRODASZEREK,

ELSŐRENDŰ LEGOLCSÓBB MEG-
BIZHATÓ BESZERZÉSI FORRÁSA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIAMANTSTEIN NÁNDOR

könyvnyomdája, könyvkötészete,

könyv- és papirkereskedése

BÁNFFYHUNYADON.